

LAURELLA MEGCSÓKOLT

**ÍRTA:
PAUL HEYSE**

Fordította: Bilevicz Franciska

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-257-4 (online)
MEK-17637

Még nem kelt fel a nap. Széles, szürke köd borongott a Vezuv fölött, mely Nápolyig terjedt és a parton levő kis városokat homályba burkolta. A tender csendes volt.

Azonban a kikötőben, mely a sorrentói sziklaparton egy kis öbölben épült, már sűrögtek-forogtak a halászok feleségeikkel. Nagy kötelékekkel partra húzták a csónakokat a hálókkal együtt, melyeket éjjel halászás végett kivetettek. Mások meg bárkáikat igazgatták, a vitorlákat és az evezőket felvonták és a sziklába vágott nagy rácsos boltozatok alól kicipelték a vitorlarudakat. Egy sem maradt tétlen, mert az öregek is, akik már nem mentek ki a tengerre, beálltak azok soraiba, kik a hálókat húzták, s itt-ott valami sík, lapos tetőn egy-egy anyóka állt s a rokkával, vagy unokáival foglalkozott, míg leánya férjének segített.

- Látod, Rachela? Ott a mi Padre Curatónk - szólt egy öreg anyóka, egy kis tízéves gyermeknek, aki mellette pörgette orsóját. - Éppen a csónakba száll. Antoninónak kell őt Capriba vinni.

- Szent Máriám, milyen álmos még a tisztelendő atyám! - S ekkor kezével intett egy kis barátságos papnak, aki éppen kényelembe helyezkedett a bárkában, miután fekete kabátját gondosan felemelte és a fapadra terítette. A parton abbahagyták a többiek a munkát, hogy papjukat lássák elindulni, aki barátságosan jobbra balra integetett.

- Nagymama, mi dolga van a pap bácsinak Capriban? - kérdi a gyermek. - Talán nincs ott tisztelendő, hogy a miénket kell kikölcsönözni.

- Ne légy olyan kis butus - szólt az anyóka. - Hogyne volna. Van ott elég pap, ott vannak a legszebb templomok; sőt még egy remetéjük is van, ami nekünk nincs. De ott van egy előkelő hölgy, aki sokáig itt lakott Sorrentóban és nagyon beteg volt, úgyhogy a Padre sokszor hozzáment a szentséggel, amikor ők már azt hitték, hogy nem éli meg a reggelt. A szent Szűz megsegítette, újra friss és egészséges lett és mindennap a tengerben fürödhetett. Amikor Capriba költözött, sok aranyat ajándékozott a templomnak és a szegényeknek, sőt azt is beszélik, hogy addig nem akart elmenni, míg meg nem ígérte neki a tisztelendő atyánk, hogy odaát majd meglátogatja, hogy a signora meggyónhasson neki. Bámulatos az, hogy mennyire becsüli Padret. Mi is áldhatjuk a jó Istent, hogy ő a papunk, aki olyan kitűnő ember, olyan ő, mint egy érsek, aki után még a nagy urak is érdeklődnek. Madonna légy vele! S utána leintett a csónakhoz, mely éppen indulóban volt.

- Szép időnk lesz, fiam? - kérdi a legénytől a kis pap és aggódva tekint Nápoly felé.

- A nap még nem bújtt elő - válaszolt a fiú. - Ezzel a kis köddel majd csak megbirkózik.

- Hát akkor induljunk, fiam, hogy a hőség előtt még odaérjünk.

A legény megfogta az evezőt, hogy kihajtsa a bárkát a nyílt, nagy tengerre. Egyszer csak hirtelen eleresztette, a meredek út felé tekintett, mely Sorrentó városából a kikötőbe levezetett.

A magaslaton feltűnt egy karcsú leányalak, aki a kövezeten rohanva jött lefelé és kendőjével integetett. Öltözete nagy szegénységre vallott. Hóna alatt egy kis batyút szorongatott. De a modorában volt valami előkelő, bár kissé vad színezet, mikor fejét hátraszegte és fekete haja, melyet homloka köré font, olyan volt, mint valami diadém.

- Mire vársz? - kérdi a pap.

- Még jön itt valaki a bárka felé; lehet, hogy szintén Capriba akar menni. Ha megengedi tisztelendő atyám, - nem megyünk azért lassabban, hiszen csak egy fiatal, alig tizennyolc éves teremtés.

Ebben a pillanatban feltűnt a kanyargós utat szegélyező fal mögül egy leány.

- Laurella? - szólt a pap. - Mi dolga lehet Capriban?

Antonino vállat vont. Laurella tekintetét maga elé szögezve közeledett.

- Jó reggelt, kis dühös! - kiabálta néhány fiatal halászlegény. Ha a lelkész nem lett volna jelen, sokkal többet is mondtak volna; látszott, hogy a néma dac, mellyel Laurella a köszöntést fogadta, ingerli a legényeket.

- Jó napot, Laurella! - kiáltotta a pap is. Hogy vagy? - Capriba jössz velünk?

- Ha megengeded, Padre!

- Kérdezd meg Antoniót, ő a bárka tulajdonosa. Hiszen mindenki a saját holmijának ura és mindnyájunk ura pedig az Isten.

- Itt egy fél carlin! - szólt Laurella rá sem nézve a hajóslegényre. - Elviszel érte?

- Jobban kell az neked, mint nekem - morgott a legény és odébbtolt egynéhány narancssal telt kosarat, hogy több hely legyen. A narancsokat el akarta adni Capriban, mert a sok látogatónak nem volt elég a sziklasziget termése.

- Ingyen ne szállíts, azt nem akarom - válaszolta a leány és fekete szemöldöke megrándult.

- Jer csak, leányom - mondta a lelkész. - Derék fiú Antonio, nem akar meggazdagodni a te szegénységedből. No, jer, szállj be - és máris nyujtotta kezét -, ülj ide mellém. Nézz csak, Antonio ideterítette az ujjasát, hogy puhábban ülj. Bizony, nem törődött ő az én kényelmemmel. Hiába, a fiatalság már ilyen. Jobban gondoskodnak a legények egy kis fehérnépről, mint tíz tisztelendő úrról. Na, na, csak ne mentegetődzél, Antonio, ez a jó Isten rendelése, hogy az egymáshoz valók egymáshoz húzzanak.

Ezalatt a leány beszállt a bárkába és leült, miután szó nélkül félretolta az ujjast. A fiatal legény nem nyúlt az ujjas után, csak morgott valamit a fogai között. Azután erősen neki-rugaszkodott s máris kirepült a kikötőből a kis csónak.

- Mi van a batyudban? - kérdezte a lelkész, mialatt tovasiklottak a tengeren, melyen a nap első sugarai megvillantak.

- Selyem, cérna és egy kis kenyér, tisztelendő atyám. A selymet el kell adnom egy asszonynak Capriban, aki szalagot csinál, a cérnát pedig egy másik asszonynak viszem.

- Te magad fontad?

- Igenis, Padre.

- Ha jól emlékszem, a szalagkészítést is megtanultad?

- Megtanultam, padre. De sajnos, jó anyám megint rosszul van, úgyhogy nem mehetek ki a házból, külön szövőszékre pedig nincsen pénzünk.

- Rosszul van! Ó, ó! Húsvétkor, úgy emlékszem, mikor nálatok voltam, fönn járt.

- Igen. De a tavasz mindig a legrosszabb idő számára. A nagy viharok és földrengések óta mindig feküdni kellett a fájdalmi miatt.

- Gyermekekem, ne hagyd abba az imát és könyörgést, hogy a Szent Szűz segítsen neked. Légy jó és szorgalmas, hogy imád meghallgattassék.

Kis szünet után ezt tette hozzá:

- Mikor az úton lefelé jöttél, a legények odakiáltottak neked: Jó reggelt, kis dühös! Miért hívnak így? A keresztény nőnek ez nem illő név, annak szelídnék és alázatosnak kell lennie.

Laurella barna arca lángbaborult, szeme szikrázott.

- Azért gúnyolódnak velem, mert nem táncolok, énekelek és mert nem beszélek annyit, mint mások. Nem tudom, miért nem hagynak békében, hiszen egyiket sem bántom.

- De azért barátságos lehetnél mindenkivel. Táncoljanak azok, kiknek könnyebb az életük. De a jó szó a szomorúhoz is illik.

A leány maga elé nézett, szemöldökét összehúzta, mintha alája elrejtteni akarná fekete szemét. Egy ideig szótlanul haladtak tovább. Pompásan ragyogott a nap a hegység fölött, a Vezúv csúcsa kimagaslott a felhők közül, melynek lábát még körülfojták és a sorrentói síkság házai fehéren csillogtak ki a zöld narancsfák közül.

- Laurella, nem hallottál te semmit arról a nápolyi festőről, aki téged feleségül akart venni? - kérdi a padre.

Laurella megrázta a fejét.

- Azért jött ő akkoriban, hogy lefessen; miért nem engedted meg neki?

- Minek is festett volna le. Mások szebbek, mint én. Azonkívül - ki tudja, mit csinált volna a képpel. Megronthatta volna velem lelkemet, vagy talán éppen a halálot okozhatta volna - mondta anyám.

- Ilyen bűnös dolgokat ne higgy - mondta komolyan a lelkész. - Nem vagy-e mindig Isten kezében, kinek akarata nélkül egy hajszálad sem görbülhet meg. Azonkívül azt is láthatod, hogy csak jót akart veled. Hiszen feleségül akart venni! Vagy nem?

Laurella hallgatott.

- Miért utasítottad vissza? Mindenütt azt beszélnek, hogy jó ember volt, szép is volt. Anyádat veled együtt jobban tudta volna eltartani, mint te azzal a kis fonással és selyemgombolyítással.

- Mi nagyon szegények vagyunk! - mondta hevesen Laurella -, anyám már nagyon régen beteg. Csak terhére lettünk volna neki. Azután, meg nem is vagyok signorénak való. Biztosan szégyenkezett volna miattam, ha barátai meglátogatták volna.

- Hogy beszélhetsz így! Mondtam már, hogy derék ember volt. Amellett még Sorrentóban akart megtelepedni. Egyhamar nem akad újra ilyen ember, akit szinte az ég küldött, hogy segítsen rajtatok.

- Soha nem megyek férjhez! - mondta a leány dacosan, mintha önmagával beszélne.

- Fogadalmat tettél, vagy talán zárdába akarsz menni?

A leány megrázta a fejét.

- Igazuk van az embereknek, mikor önfejűségedet gúnyolják, habár nem is szép az a név. Nem gondolsz te arra, hogy nem vagy egyedül a világon és hogy makacsságoddal édesanyád életét még jobban elkeserítetted? Micsoda okod lehet, hogy minden becsületes kezet visszautasítsad, mely téged és édesanyádat támogatni akar? Felelj, Laurella!

A leány halkán, habozva felelt:

- Van okom rá, padre, de nem mondhatom meg.

- Nem mondhatod meg? Hát még nekem sem? Nekem, a gyóntató atyádnak, akiről különben mindig feltételezted, hogy csak jót akar neked? Vagy talán nem?

Laurella bólintott.

- Könnyíts hát szíveden, gyermekem. Ha igazad van, én leszek az első, aki igazat adok neked. De te még fiatal vagy, nem ismered a világot és talán valaha még nagyon megbánhatnád, ha holmi gyermekes gondolatok miatt eljátszotad szerencsédet.

A leány egy félénk, futó pillantást vetett a legényre, aki szorgalmasan evezve hátul ült a csónakban és gyapjuszapkáját mélyen a szemébe húzta. Kibámult a tengerre és úgy tünt, mintha mélyen gondolataiba merült volna. A lelkész észrevette a pillantást és közelebb hajolt a leányhoz.

- Nem ismerted atyámat? - suttogta a leány és a szeme elborult.

- Édesapádat? Ha jól tudom, meghalt, mikori te még alig tízéves voltál. Mi köze van atyádnak, kinek lelke, remélem üdvözült - a te fejességedhez?

- Padre, nem ismerted atyámat? Nem tudod, hogy egyedül ő az oka anyám betegségének?

- Hogy-hogy?

- Rosszul bánt velem, verte és lábbal taposta. Emlékszem még azokra az éjjelekre, mikor dühösen jött haza. Édesanyám sohasem szólt egy szót sem és mindenben kedvébe járt. Atyám azonban úgy verte, hogy majd megszakadt a szívem. Ilyenkor fejemre húztam a takarót s úgy tettem, mintha aludnék, pedig egész éjjel sírtam. Mikor atyám látta, hogy anyám a földön fekszik, akkor hirtelen megváltozott; felemelte, csókolgatta úgy, hogy anyám kiáltott, hogy meg ne fojtsa. Anyám megtiltotta, hogy erről soha egy szót se szóljak; apám durvasága annyira megtámadta egészségét annyi hosszú esztendő óta, mióta apám meghalt nem tudta magát összeszedni. S ha korán meghalna - amitől a jó Isten óvjon -, jól tudom, hogy ki ölte meg.

A kis lelkész fejét rázogatta és látszott rajta, hogy nem tudja, mennyiben adjon a leánynak igazat, végre így szólt:

- Bocsáss meg neki, mint ahogy anyád megbocsátott neki. Ne tépelődj azokon a szomorú dolgokon, Laurella! Majd jönnek számodra jobb idők és mindent elfeledtetnek veled.

- Nem, sohasem felejttem el - szólt Laurella és összeborzadt. - Tudod, Padre, azért akarok leány maradni, hogy senkinek ne legyek alattvalója, aki előbb megver s utána kedveskedik. Ha valaki most meg akar verni vagy csókolni, tudok védekezni. De szegény anyám már nem védekezhett sem a verés, sem a csókok ellen, mert szerette apámat. De én senkit sem akarok úgy szeretni, hogy miatta beteg és nyomorult legyek.

- Hát mondd, Laurella, nem vagy te még nagy gyermek, mert ugyan úgy beszélsz, mint aki nem tudja, hogy mi történik a földön? Azt gondolod, hogy minden férfi olyan, mint a te szegény apád volt, hogy minden szeszélynek, szenvedélynek rabja és feleségével rosszul bánik? Nem láttál szomszédaid között elég sok derék férfit és asszonyokat, akik férjeikkel békés egyetértésben élnek?

- Padre, az én atyámról sem tudta senki, hogy bánik édesanyámmal, mert szegény anyám inkább ezerszer meghalt volna, semhogy panaszkodjék. Mindez pedig azért volt, mert szerette apámat. Ha a szerelem olyan, hogy az ember ajkát elzárja, amikor segítségért kellene kiáltania és védtelenné teszi az embert olyan gonosszággal szemben, aminőre a legnagyobb ellenségünk sem képes, akkor én soha sem fogok férfit szeretni.

- Laurella, gyermekem, mondtam már, hogy nem tudod, hogy mit beszélsz. Mikor itt lesz majd az ideje, nem kérdez akkor sokat a szíved, akarsz-e szeretni vagy sem, akkor az, amit most a fejedbe vertél, semmit sem használ majd.

Kis szünet után így folytatta.

- Mondd, arról a festőről is feltételezted, hogy rosszul fog bánni veled?

- Igen, olyan volt a szeme, mint édesapámé, amikor anyámtól bocsánatot kért és amikor karjaiba akarta venni, hogy kibékítse. Ismerem ezt a szemet! Csak annak van ilyen szeme, aki meg tudja verni ártatlan feleségét. Borzadtam, mikor ezt a szemet újra láttam.

Attól kezdve állhatatosan hallgatott a leány. A pap sem szólt. Sok szép mondás jutott eszébe, amivel a leány lelkére beszélhetett volna. De a fiatal legény jelenléte, aki a gyónás vége felé nyugtalankodni kezdett, elhallgattatta. Mikor Capri kis kikötőjébe két órai út után megérkeztek, átvitte a legény a tisztelendő urat a sekély vizen és letette. De a leány nem akart várni míg Antonino újra visszagázol érte. Kis fapapucsát jobb kezébe vette, szoknyáját összefogta, batyuját a bal kezében tartotta s gyorsan a partra lubickolt.

- Ma sokáig maradok Capriban - szólt a lelkész -, nem kell várnod rám. Lehet, hogy csak holnap megyek haza. Laurella, te pedig, ha hazamész, mondd meg édesanyádnak, hogy tiszteltelelem. E héten még meglátogatlak benneteket. Te még ma hazamész, úgy-e?

- Ha lesz, aki átvisz - mondta a leány, miközben szoknyáját igazította.

- Hisz, tudod, hogy nekem is haza kell mennem - szólt Antonino igen közönyös hangon. - Várok rád Ave Máriáig. Ha addig nem jössz, indulok.

- Laurella - szólt a kis lelkész - el kell jönnöd. Édesanyádat nem szabad éjszakára egyedül hagynod. Messzire kell menned?

- Anacapriba, egy szőlőbe.

- Hát, én meg Capri felé megyek. Isten áldjon meg gyermekem, téged is, fiam!

A leány kezét csókolt a lelkésznek és adjon istent kiáltott, ami mind a kettőnek szólt, Antonio azonban nem vette tudomásul. A lelkész előtt sapkát emelt, Laurellára nem is nézett.

Mikor azonban mind a ketten háttal fordítottak neki, nem nézett sokáig a lelkész után, aki a mély kavicsos úton nehézkesen lépdelt, hanem azonnal a leány után fordult, aki jobbra, felfelé a dombon tartott, kezével védve a szemét az erős nap ellen. Mielőtt az út fenn a falak közé ért volna, megállt egy pillanatra, mintegy lélekzetet venni és körülnézett.

Lába alatt a kikötő volt. Meredek sziklák emelkedtek köröskörül; különös, pompás színe volt a tengernek, érdemes volt megállni ilyen látványért.

A véletlen úgy akarta, hogy tekintete, mikor Antonino bárkáján végig siklott, találkozott az ifjú utáná küldött pillantásával. Mindketten olyan mozdulatot tettek, mint akik mentegedőznek valamiért, hogy csak véletlenségből történt; és a leány sötét arccal folytatta útját.

*

Csak déli egy óra volt és Antonino már két órája ott ült a hajós kocsmá előtt lévő kis padon. Valami motoszkálhatott a fejében, mert majdnem minden öt percben felugrott, gondosan végignézett az utakon, melyek jobbra-balra a sziget két kis városához vezettek. Ilyenkor azt mondta a kocsmárosnénak, hogy az idő aggasztja. Derült volt ugyan az ég, de ő bizony ismeri az égnek és tengernek eme színét. Ugyan ilyen volt az utolsó nagy vihar előtt is, mikor az angol családot csak nagy nehézséggel szállíthatta partra. Bizonyosan emlékszik rá a kocsmárosné is.

- Nem én - mondta a kocsmárosné.

- Hát csak jusson az eszébe, amit mondtam, ha még az éj beállta előtt megváltozik az idő.

Kis szünet mulva kérdi az asszony:

- Sok uraság van odaát?

- Csak most kezdenek szállingózni. Rossz idők jártak eddig. Megvárattak bennünket a fürdővendégek.

- Hát bizony, késő jött meg a tavasz. Többet kerestetek, mint mi itt Capriban?

- Ha csak a bárkával kerestem volna, nem lett volna elég hetenként kétszer makarónira. Itt-ott egy levél Nápolyba, vagy egy-egy úr, akivel kieveztem a tengerre, mert halászni akart, az volt az egész. De hiszen tudod, hogy bácsimnak nagy narancskertje van és nagyon gazdag ember.

- „Tonino” - így szokott beszélni „míg én élek, ne szenvedj szükséget, sőt még azután is gondoskodom rólad”.

- Így Isten segítségével, átéltem a telet.

- Vannak nagybátyjádnek gyermekei?

- Nincsenek. Nem volt soha házas. Sokáig külföldön élt, ott pedig jó pár piasztert szerzett össze. Nagy halászatot akar berendezni és engem akar annak az élére állítani, hogy rendet tartsak.

- Hát akkor meg van alapítva a szerencséd, Antonino.

Antonino vállat vont. Minden embernek megvan a maga baja. Egyszer csak felugrott: újra jobbra-balra tekintgetett és vizsgálta az időt, pedig tudnia kellett, hogy csak egy oldalon lehet az időváltozást észrevenni.

- Hozok még egy üveggel. Majd megfizeti nagybátyád - mondta a kocsmárosné.

- Nem, nem, csak egy pohárral kérek, mert nagyon tüzes a borotok. Máris érzem, hogy a fejembe szállt.

- Nem árt meg, igyál csak bátran, amennyit akarsz. Éppen itt jön a férjem, vele is elbeszélgethetsz egy kicsit.

És csakugyan ő jött le a dombról, a kocsmá padrone-ja, a hálót a vállára akasztva, göndör haján piros sapkával. Halat vitt be a városba, melyet az az előkelő hölgy rendelt, hogy a sorrentói kis lelkészt megvendégelje.

Mikor észrevette a fiatal hajóslegényt, barátságosan intett feléje, azután melléje ült a padra, s kérdezősködni meg mesélni kezdett. Éppen a második palack hamisítatlan capri-i bort hozta a kocsmárosné, mikor balról nyikorgott a parti fővény s Laurella közeledett Anacapri felől. Megbiccentette a fejét és köszönt. Utána határozatlanul megállt.

A legény felugrott.

- Mennem kell! - mondta. - Egy sorrentói leány, reggel együtt jött a tisztelendő úrral, okvetlenül vissza kell térnie beteg édesanyjához.

- No, no, no, még messze van az éjjel - mondta a halász. Még a leánynak is ideje lesz egy pohár borra. Hej, asszony, hozz még egy poharat!

- Köszönöm, nem iszom - mondta Laurella és távolabb maradt.

- Csak tölts, asszony, csak tölts. A kislány csak kéreti magát!

- Hagyjátok! - szólt a legény. - Makacs feje van: ha egyszer valamit nem akar, arra még a szentek sem vehetik rá!

Utána gyorsan lefutott a bárkához, eloldta a kötelet és várt a leányra.

Laurella még egyszer köszönt a korcsmárosnak, azután tétovázó léptekkel megindult a csónak felé. Ebből még egy kicsit körülnézett, mintha arra várna, hogy útitárs akadjon. A kikötő azonban üres volt; a halászok aludtak, vagy lehet, hogy a tengeren voltak; néhány asszony és gyermek ült az ajtó előtt alva vagy fonva; az idegenek pedig, akik reggel átjöttek, csak később készültek vissza, mikor majd hűvösebb lesz. Nem is nézegethetett nagyon sokáig, mert mielőtt megakadályozhatta volna, a legény karjaiba vette és mint egy gyermeket, a csónakba tette.

A legény utánaugrott és néhány evezőcsapással künn voltak a nyílt tengeren.

*

Laurella a csónak elejére ült és félig hátat fordított a fiúnak, úgyhogy az csak oldalról láthatta. Még komolyabbak voltak vonásai, mint rendesen. Alacsony homlokára mélyen lelógott a haja, a kis orra körül egy makacs vonás ült, telt ajkait erősen összeszorította.

Szótlatlanul haladtak egy ideig így a tengeren, s a leány érezte a nap melegét, kivette a kenyerét kendőjéből s a kendőt a fejére tette. Utána enni kezdett a kenyérből, jobban mondva ebédelt, mert Capriban bizony nem evett semmit.

A legény nemsokáig nézhetette ezt. Egy kosárból, mely reggel még tele volt narancssal, kivett két narancsot és így szólt:

- Itt van valami a kenyered mellé, Laurella, Ne gondold, hogy külön a te számodra tettem félre! A csónakba begurult még reggel s akkor találtam meg, mikor az üres kosarakat visszaraktam.
- Csak edd meg magad, elég nekem a kenyered.
- Ebben a hőségben frissítene, bizonyára sokat jártál.
- Kaptam fönt egy pohár vizet, ez már felfrissített.
- Ahogy akarod - mondta a legény és újra bedobta a narancsokat a kosárba.

Újra hallgatás következett.

Tükörsíma volt a tenger, a csónak körül is alig mozgott. A fehér tengeri madarak, melyek a part mélyedéseiben fészkelnek, szintén hangtalanul repültek zsákmányuk után.

- Vidd el ezt a két narancsot anyádnak - kezdi újra a legény.
- Nem viszem. Van még otthon, ha pedig elfogy, újból veszek.
- Vidd csak el ezt a két narancsot anyádnak és mondd, hogy tiszteltetem.
- Hiszen anyám nem is ismer téged.
- Mondd meg neki, hogy ki vagyok.
- Én sem ismerlek.

Ez nem volt az első eset, hogy a legényt így megtagadta. Egy évvel ezelőtt, amikor éppen a festő Sorrentóba jött, egy vasárnap Antonino a helység többi legényével a főút mellett egy szabad téren boccit játszott.

Ott találkozott a festő először Laurellával. A leány fején vizes korsóval, a festőre rá sem nézett, úgy haladt tovább. A festő, akit a látvány meghatott, megállt és a leány után nézett, habár éppen a játzók vonalában állott és két lépéssel kitérhetett volna útjukból. Végre egy gyengédtelen golyó, mely bokáját érte, figyelmeztette a nápolyit, hogy ez nem az a hely, ahol gondolatokba merülhet. Körültekintett, mintha azt várná, hogy bocsánatot kérnek majd tőle a

legények. A fiatal hajós, aki a golyót dobta, hallgatva és dacosan állt barátai között, úgy, hogy az idegen jobbnak látta a hallgatást és elment.

De még sokáig beszéltek erről az esetről, különösen akkor, mikor nyíltan megkérte a festő Laurella kezét. Nem ismerem! - mondta a leány kedvetlenül, mikor a festő kérdezte, hogy amiatt az udvariatlan fickó miatt utasítja-e vissza? Pedig Laurella is tudott arról, mi történt, s azóta, ha Antoniával találkozott, bizony megismerte.

Halálos ellenségként ültek most a csónakban és mindkettőnek hangosan dobogott a szíve. A legény kedélyes arca máskor piros volt; úgy belecsapott a hullámokba, hogy a tajték keresztülcsapott a csónakon s időnkint úgy remegett az ajka, mintha gonosz szavakat mondogatna. Laurella meg úgy tett, mintha semmit sem venne észre; a legártatlanabb arccal kihajolt a csónakból és játszadozva beledugta ujjait a vízbe. Újból rendbeszedte haját, levette kendőjét, mintha egészen egyedül lett volna a csónakban. Csak olykor-olykor rándult meg a szemöldöke; pedig hiába igyekezett kezével lehűteni égő arcát.

Már egészen a nyílt tengeren voltak, s nyoma sem volt a közelben, sem távol vitorlának.

A sziget elmaradt, a part messze fénylett a napban, még csak egy sirály szárnycsapása sem zavarta a mélységes csendet. A legény körülnézett. Úgy látszott, mintha elszánta volna magát valamire. Hirtelen eltűnt arcáról a pír; letette az evezőket. A leány félelem nélkül, akaratlanul is visszanézett.

- Végre végét akarom vetni ennek a dolognak! - kiáltotta a legény. - Már nagyon sokáig tart és azon csodálkozom, hogy eddig is kibírtam. Te azt mondod, hogy nem ismered? Nem elégszer láttad, hogy mint az örült közeledtem hozzád és szívem csordultig volt valamivel, amit meg akartam neked mondani? Ilyenkor te mindig csak félrehúztad a szádát és hátat fordítottál.

- Hát mi beszélhivalóm lett volna veled? - mondta röviden Laurella. - Azt láttam, hogy ki akarsz velem kezdeni. Én pedig nem akartam hírbe kerülni hiábavalóságokért. Mert férjemnek nem akarok, sem téged, sem más.

- Senkit? Nem mindig fogsz így beszélni. Azért, mert a nápolyit visszautasítottad? Hhaj! Akkoriban még gyermek voltál. De egyszer majd te is egyedül fogod magad érezni, s amilyen bolond vagy, hozzámésh majd akkor az első jött-menthez.

- Senki sem ismeri a jövőt. Lehet, hogy megváltozik a fölfogásom. De mi közöd van hozzá?

- Hogy mi közöm van hozzá? - kiáltott Antonio és felugrott a padról úgy, hogy majd felfordult a csónak. - Mi közöm van hozzá? Ezt te kérdezheted, mikor már tudod, hogy mit érzek? Rossz vége lesz még annak, akire valamikor szívesebben nézel, mint rám!

- Talán már elégerkeztem neked? Mit tehetek róla, ha megbolondultál? Nincsen jogod rá, hogy így beszélj!

- Óh! - kiáltotta Antonio. - Persze, nincs megírva, ügyvéd sem foglalta írásba, latinul, pecsétes levélben; de azt tudom, hogy annyi jogom van rád, mint a mennyországgra, ha derék fickó voltam. Talán azt hiszed, hogy majd eltűrom, hogy mással menj a templomba, s hogy a leányok vállvonogatva menjenek el mellettem? Ezt a szégyent érjem meg?

- Énmiattam tégy, amit akarsz. Bárhogy is fenyegetsz, nem félek. Én is azt teszem, amit akarok.

- Nem sokáig fogsz így beszélni - mondta a legény, és minden íze reszketett. - Vagyok olyan férfi, hogy életemet nem rontatom tovább bolond makacssággal. Tudod-e, hogy itt az én hatalmamban vagy és azt kell tenned, amit én akarok?

A leány összerezzenett és tekintete végigsiklott a legényen.

- Ha mersz, hát ölj meg! - mondta halkán a leány.

A legény rekedt hangon kiáltotta:

- Félmunka semmit sem ér. Mindkettőnk számára van a tengerben hely. Nem segíthetek rajtad, Laurella - folytatta szinte szájalommal, mintha álmában beszélne. - Le kell merülnünk mindkettőnknek egyszerre, most! - kiáltotta ordítva és hirtelen mindkét karjával megragadta a leányt. De rögtön visszarántotta jobbkezét: a vér bugyogott belőle - Laurella mélyen beleharapott.

- Tehát azt tegyem, amit te akarsz? - kiáltotta és ellökve a férfit, hirtelen kisiklott karjából. - Lássuk csak, hatalmadban vagyok-e? s hirtelen kiugrott a csónakból és egy pillanatra eltűnt a mélységben.

Csakhamar újra felbukkant; testéhez erősen hozzátapadt a szoknyája, a nyakára nehezedett a vízben felbomlott haja, kezével szorgalmasan dolgozott és egyetlen hangot sem ejtve, gyorsan úszott a part felé. Szinte megbénította az ijedség Antoniót. Előrehajolva mozdulatlanul állt a csónakban, merev tekintettel figyelte az úszót, mintha valami csoda történt volna. Majd megrázkódott, megragadta az evezőket és teljes erejével a leány után evezett, míg alatta a csónak fenekét vörösre festette a kezéből csurgó vér.

Bármilyen gyorsan úszott is a leány, egy pillanat múlva utolérte.

- Az Istenért! - kiáltott a legény. - Jer a csónakba! Örült voltam, Isten tudja mi zavarta meg az eszemet! Úgy nyilalt át fejemen valami, mint a villám, úgyhogy azt sem tudtam, hogy mit beszélek és hogy mit cselekszem. Laurella, ne bocsásd meg, csak a magad életét mentsd meg és gyere vissza a csónakba.

Laurella tovább úszott, mintha mit sem hallott volna.

- Laurella, még két mérföldre van a part, oda már nem juthatsz el. Gondolj édesanyádra. Ha valami bajod esnék, meghalna rémületében.

Laurella egy pillantást vetett a part felé; nézte a távolságot. Utána a nélkül, hogy a legénynek válaszolna, a csónak felé úszott és annak szélét megragadta. Antonino felkelt, hogy segítsen neki; ujjasa, mely a padon volt kiterítve, a tengerbe csúszott, mikor a leány súlyától félrebillent a csónak.

A leány ügyesen felhúzódott és elfoglalta előbbi helyét. Mikor Antonino a leányt biztonságba látta, újra evezni kezdett. Laurella kicsavarta vizes szoknyáját és hajából kirázta a vizet. Hirtelen a csónak fenekére pillantott és észrevette a vért. Gyorsan ránézett a legény kezére, mely úgy evezett, mintha nem is volna megsebezve.

- Nesze! - szólt és odanyujtotta a legénynek kendőjét. Antonino csak a fejét rázta és tovább evezett. Hirtelen fölállt a leány, odalépett a legényhez és kendőjével bekötözte a mély sebet. Azután bárhogy is ellenkezett a legény, kivette kezéből az egyik evezőt, leült vele szemben, a nélkül, hogy a legényre nézne, tekintetét erősen a véres evezőre szegezve és hatalmas lökésekkel hajtotta a csónakot. Mindketten sápadtak és szótlanok voltak. Mikor a part közelébe értek, halászokkal találkoztak, akik éjjelre a tengerbe akarták kivetni a hálóikat. Antoninónak jó estét kívántak és a leánnyal ingerkedtek. Ők pedig föl sem tekintettek, egy szóval sem feleltek nekik.

Procida fölött még jó magasan ragyogott a nap, mikor a kikötőbe értek. A leány megrázta szoknyáját, mely útközben majdnem megszáradt és a partra ugrott. Az öreg anyóka most is a lapos tetőn állt.

- Mi van a kezeden, Tonino?! - kérdezte. - Jézus Mária, hiszen a csónak csupa vér.

- Semmi baj, anyóka - válaszolt a legény. - Egy szög felhasította a kezemet. Már holnapra el is múlik. Hej, ez az átkozott vér, mindjárt kibuggyan, de csak azért, hogy veszedelmesebbnek lássék a dolog.

- Várj csak, füvet rakok rá, comparello. Tüstént megyek.

- Ne fáradj, commare, rendben van már, holnapig úgyis elmúlik, hogy el is felejtem. Egészséges bőröm van, minden seb fölött hamar összesző.

- Addio! - szólt Laurella és a felvezető út felé fordult.

- Jó éjt! - kiáltott a legény, de nem nézett rá. A csónakból kiszedte a szerszámokat és kosarakat és kunyhójába ment fel a kis kőlépcsőn.

Rajta kívül senkisésem volt a két kis szobában, ahol most fel s alá járkált. Friss szellő suhant be a nyitott ablakon, melyet éjjelre csak fatáblákkal zárnak el. Oly jól esett neki az egyedüllét. Sokáig elálldogált a Szent Szűz képe előtt és ájtatosan szemlélte az ezüstpapirosból ráragasztott glóriát. De az, hogy imádkozzék, nem jutott eszébe. De miért is imádkozott volna, hiszen már semmit sem remélt. Úgy tűnt, hogy ma a nap már nem akar lenyugodni. A sötétség után vágyódott. Fáradt volt és a vérvesztés jobban elgyöngítette, mint ahogy bevallotta magának. Kezében égő fájdalmat érzett: egy zsámolyra leült és kioldotta a kötést. Ismét kibuggyant az elszorított vér és a kéz a seb körül erősen megdagadt. Antonino gondosan megmosta és jól kiáztatta. Mikor újból megnézte, egészen tisztán láthatta rajta Laurella fogainak helyét.

- Igaza volt - szólt a legény. - Vadállat voltam és nem is érdemeltem jobbat. A kendőjét majd holnap Giuseppével visszaküldöm. Mert engem többé nem lát.

Gondosan kimosta a kendőt és napra tette száradni, miután kezét, úgy ahogy újra bekötötte baljával és fogáival. Azután behúnyt szemmel az ágyára vetette magát.

A hold fénye és a kínosan sajnó keze felkeltette szunyókálásából. Éppen felugrott, hogy fájó kezét vízben lehűtse, mikor neszt hallott ajtaja előtt.

*

- Ki az? - kiáltott Antonino és kinyitotta az ajtót. Laurella állt előtte.

A leány minden kérdezősködés nélkül belépett. Ledobta fejről a kendőt és az asztalra helyezte egy kis kosarat, utána nagyot lélezett.

- Kendődért jössz? - mondta a legény; korán reggel úgyis megkértem volna Giuseppét, hogy vigye vissza neked, igazán megkímélhetted volna magadat.

A leány gyorsan válaszolt:

- Nem, Antonino, nem azért jöttem. A vérzés ellen szedtem füveket a hegyen. Tessék, itt vannak. - Ezzel a kosár fedelét felemelte.

- Kár a fáradságért, nagyon kár. - A legény ezt minden nyersség nélkül mondta. - Javul már a seb, igazán javul; ha pedig rosszabbodnék, akkor is megérdemelném. Mit akarsz te itt ilyenkor? Mi lesz, ha valaki itt talál? Hiszen tudod, hogy pletykáznak, ha nem is tudják, hogy mit beszélnek.

- Nem törődöm én senkivel - mondta hevesen a leány. - Okvetlenül látni akarom a kezedet. Rá akarom tenni a füveket, hiszen te balkézzel nem tudod rátenni.

- Mondom, Laurella, hogy felesleges.

- Mutasd, hogy elhigyjem.

Laurella minden teketória nélkül megfogta a legény kezét, aki nem tudott ellentállni és levette róla a kötést. Mikor megpillantotta a nagy daganatot, felkiáltott és összerezett:

- Jézus Mária!

- Hát egy kicsit feldagadt - dadogta a legény. - Holnapra biztosan elmúlik.

A leány megrázta a fejét:

- Ezzel egy hétig sem mehetsz ki a tengerre.

- Dehogyan, azt hiszem, már holnapután kimehetek De az nem is baj.

Ezalatt Laurella egy tálban vizet hozott és újra kimosta a sebet. A legény mindent eltűrt, mint egy kis gyermek. Utána a leány rátette a gyógyfüveket, melyek rögtön enyhítették az égést és a sebet vázszeletkével bekötözte, amiket szintén magával hozott.

Mikor készen volt, így szólt Antonino:

- Köszönöm. Most figyelj ide; ha még egy szívességet akarsz nekem tenni, bocsásd meg nekem, hogy ma olyan örült voltam és kérlek, felejts el mindent, amit mondtam és tettem. Magam sem értem, hogy történt! Hiszen te sohasem adtál rá okot, igazán nem. Igérem neked, hogy nem fogsz rólam többé semmi olyat hallani, ami bánthatna.

A leány félbeszakította:

- Antonino, nekem kell bocsánatot kérnem. Másképpen kellett volna beszélnem veled; a makacsságom kihozott a sodrodból. De a seb...

- Csak önvédelem volt és legfőbb ideje volt, hogy eszemre térített. És amint mondtam, jelentéktelen. Bocsánatról te ne beszélj! Jót tettél velem, ezt köszönöm neked. Most pedig menj aludni, tessék itt a kendőd is, mindjárt haza is viheted.

Odanyújtotta neki, a leány azonban még mindig nyugodtan állt és látszott rajta, hogy küszködik magával. Végre így szólt:

- Ujjasodat is elveszítetted miattam és tudom, hogy a narancs ára benne volt, ez csak útközben jutott eszembe. Most mindjárt, sajnos, nem tudlak kárpótolni, mert pénzem nincsen és ha volna, az anyámé volna. De itt van ez az ezüstkereszt, amit a festő tett asztalomra, mikor utoljára nálunk volt. Azóta meg sem néztem, s nem is akarom tovább szekrényemben őrizni. Ha eladod - néhány piasztert megér, amint anyám mondta akkor -, talán megtérül a károd és ami még hiányozni fog, azt majd fonással megkeresem, éjjel, majd mikor anyám alszik.

- Semmit sem fogadok el - mondta kurtán a legény és visszatolta a fényes kis keresztet, melyet a leány zsebéből elővett.

- El kell fogadnod - szólt a leány. - Ki tudja, hogy beteg kezeddal meddig nem bírsz majd keresni. Itt van és soha többé nem akarom látni.

- Akkor pedig dobd a tengerbe.

- Antonino, hiszen nem ajándékot adok neked, a te saját tulajdonod, amivel tartozom neked.

- Tulajdonom? Ami a tied, az nem az enyém. Ha majd még valaha találkozunk, kérlek, tedd meg azt a szívességet és ne nézz rám, hogy ne kelljen azt hinnem, hogy arra emlékeztetsz, amit ellened vétettem. Most pedig... jó éjt s ezzel vége legyen mindennek.

Antonino a kosárba tette a kendőt és a keresztet és rátette a fedelet. Amikor a leány arcára felnézett, megijedt. A leány arcán nagy könnycseppek gördültek végig, Laurella le sem törölte őket.

- Szent Isten! Beteg vagy? Egész testedben remegsz!

- Nem baj - felelt a leány. - Hazamegyek! - Inogva ment az ajtó felé. De hirtelen a sírás erőt vett rajta úgy, hogy homlokát az ajtófélfához szorítva, hangosan zokogott. Mielőtt Antonino utána mehetett volna, hogy visszatartsa, a leány hirtelen megfordult és Antonino nyakába borult.

- Nem bírom tovább! - kiáltotta és úgy magához szorította a legényt, mint ahogy a haldokló az életéhez kapaszkodik. - Nem bírom elviselni, hogy barátságosan szólj hozzám és azt akarod, hogy ilyen lelkiismerettel menjek el. Verj meg, tiporj el, átkozz meg! Vagy ha igaz, hogy még szeretsz, mind a rossz után, amit veled tettem, akkor tarts meg, akkor a tied vagyok, tégy velem, amit akarsz! De így ne küldj el magadtól! - Szavai újra heves zokogásba fulladtak.

A legény szótlanul tartotta karjaiban egyideig a leányt.

Végre kiáltotta:

- Hogy szeretlek-e még? Istennek szent Anyja! Azt hiszed, hogy azon a kis seben kicsordult szívem minden vére? Nem érzed, hogy dobog a szívem és hogy csak érted dobog? De ha csak azért mondtad ezt, hogy próbára tégy, vagy azért, mert sajnálsz, akkor menj, én még ezt is megbocsátom neked. Ne gondold, hogy adósom vagy, mert tudod, hogy mit szenvedek érted.

- Nem - szólt a leány szilárdan. - Felemelte arcát a legény válláról és nedves szemeivel szenvedélyesen suttozta: - Szeretlek s bevallom, hogy már régen félttem és küzdöttem e szenvedély ellen. De most már egészen más leszek, mert nem bírom ki, hogy rád ne nézzek, ha elmész mellettem az utcán. Most pedig meg is csókollak, hogy ha újra kétkednél, így szólhass: Laurella megcsókolt és Laurella csak azt csókolja meg, akit férjül kíván.

A leány háromszor megcsókolta Antoninot, utána kibontakozva karjaiból így szólt.

- Jó éjt, kedvesem! Menj most aludni és gyógyítsd meg kezedet és ne gyere velem, mert én senkitől sem félek, csak tőled.

Utána kisuhant az ajtón és a fal árnyékában eltűnt. A legény azonban még sokáig nézett ki az ablakon a tengerre, melyen ott ragyogott az egész csillagos ég.

*

Mikor legközelebb a kis lelkész kilépett a gyóntatószékből, mely előtt Laurella oly sokáig térdelt, mosolygott. Ki gondolta volna, dűnnyögte magában, hogy a jó Isten ilyen gyorsan megkönyörül ezen a csodálatos szíven? És én még szemrehányást tettem magamnak, hogy nem voltam vele szigorúbb. Mi rövidlátók vagyunk s nem látjuk át az Úr csodálatos útjait. Áldja meg őket Isten és engedje megérnem, hogy Laurella legidősebb fia vigyen át valamikor az apja helyett a tengeren.

- Ej! Ej! Ej! Kis dühös!

VÉGE